

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

газета політична, економічна і літературна

Умови передплати. З виставкою і пересилкою: на рік 4 карб., на 1/2 року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 міс. 50 коп. За кордон: на рік 9 карб. На пів року 4 карб. 50 коп. За зміну адреси 30 коп.

виходить щодня, окрім понеділків

Рік перший.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статі; більші статі, до друку негодящі, повертаються в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Умови друкування оповісток: За рядок попереду тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок після тексту за перший раз 20 коп. за другий 10 к. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

Телефон № 1458.

Передплату приймають: 1) у Києві, в конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул., ч. 10) щодня з 10 до 5 години дня, 2) в книгарні журналу „Кіевская Старина“ (Безаківська ул., ч. 14).

Передплачувати можна тільки з 1-го дня кожного місяця

Од редакції: Читаючи нашу газету, треба вимовляти е—як йе, и—як ы.

Головна контора просить агентів, котрі хотіли б одбирати газету „Громадська Думка“ на дрібний продаж, звертатись за відомостями і з замовленнями по адресі: Київ, Хрещатик, 52, відділ контори газети „НАША ЖИЗНЬ“.

Просимо передплатників, коли вони міняють адресу або поновляють передплату, присилати друкувану адресу або показувати номер бандеролі, за яким висилалася газета. Головна контора.

Громадська Думка

щоденна політична, економічна і літературна газета, виходить в Києві з 1-го січня (января) року 1906.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА дає щоденний огляд життя політичного, громадського, економічного і літературного на Україні, в Росії й по чужих землях; звістки про всякі світові події, цікаві нашим людям; поезії та оповідання, наукові фельєтони і т. п.

В ГРОМАДСЬКІЙ ДУМЦІ досі згодились писати: проф. Антонович В., Балабуха С., Бондаренко Ів., Боржковский В., Василенко М., Верзилов А., Винниченко Вол., Волох С., Вороний М., Ганейзер Е., Гринченко В., Гринченко М. (Загірня), Григоренко Гр., Грушевський Ол., Дмитрієв М., Дніпров Чайка, Доманицький В., Дорошенко В., Дорошенко Д., Єфремов С., Жебуньов Л., Житецький П., Кваценко М., Коваленко Гр., Кошаров М., Кошарова Г., Коношенко А., пр.-доц. Корчак-Чепурковский А., Комаринський М., Кошовий В., проф. Кримський А., Левіцький М., Леонтович В., Ліпа Тв., Липковський С., Лисенко М., Лисовський Ол., Лозинський М., Лотоцький Ол., Маковей О., Маркович Д., Матушевський Ф., Мирний П., Мироненко В., Науменко В., Палаха Л., проф. Перетц В., проф. Погодин А., Русова С., Русов О., Самійленко В. (Сивенський), Славинський М., Сластьон О., Смутко П., Старицька Л. М., Сьогобочний Гр., Степаненко В., Тимченко Є., Туган-Барановський М., Чернышевський М., Чикаленко Є., Шраг І., Ярошевський Б., Яновська Л. та інші.

Ціна газети Громадська Думка на рік 4 карб., на пів року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 місяць 50 коп. з пересилкою. За кордон на рік 9 карб., на пів року 4 карб. 50 коп.

Громадська Думка виходить щодня, окрім понеділків та після свят. Адреса редакції Громадської Думки — у Києві, Михайлівська ул., ч. 10.

Видає і за редакцію відповідає Володимир Леонтович.

Передплачувати ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ, окрім контори (Михайлівська, 10), можна ще по сих місцях:

У Києві 1) в книгарні „Кіевской Старини“, Безаківська ул., ч. 14.

2) у відділі контори „Наша Жизнь“, Хрещатик, 52.

У Ніжині в книгарні п-ні Чекарбової.

У Львові (Галичина) в книгарні Наукового товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

„Європейська гостиниця“

Одкрита нова БІЛІАРНА

Велика ЗАЛЯ з дуже добре спорудженою вентиляцією, 7 руських та 1 французький карамбольний біліярд ВХІД З ДВОРУ. Кухня і буфет Європейської гостиниці по зменшеній ціні.

№ 3—10 144

Хазяїн К. С. Ланція.

КУСТАРНА ВИСТАВКА

у музеї (проти Царського саду) щодня від 10 до 4 години. Вхід для всіх 15 коп. к 37—41 113

Київ, 12-го квітня, 1906 року.

Внутрішні Скільки клопоту, невдячності й нікому непотрібної морки зо всякими „церемоніями“, скільки иноді й страху доведеться знати людям, що стоять на чолі власті в країнах, а про те всі, що мають сяку таку надію добитись той власті, намагаються здобути її всякими, часто-густо вельми ганебними, заходами. Очевидячки дуже приємно почувати себе „старшим“ над усіми, милувати й карати, жити в розкішних палацах і одержувати з народньої казни великі гроші для себе і для своєї, не раз дуже численної, сем'ї. Одержавши за всі ці „блага“ борються деякі люди між собою, счиняють криваві колотнечі і за для своєї ненажерливості, пихи і примхив завдають лиха цілим країнам. Таке лихо з давна-давен, вже близько сто літ, терпить Сербія.

Колісь в боротьбі з турками найбільш славилися дві заможні сербські сем'ї: Обреновичів і Карагеорьєвичів. Як вже Сербія виводилася з під турецької кормиги і почала сама порядкувати своїми справами, старші з роду цих двох семей почали змагатись за сербський престол, при чому то одна, то друга сторона брала верх насильством та душогубством. Теперішній король добрався до власті, як відомо, також дякуючи змові офіцерів, що скінчилися смертю останнього Обреновича і його жінки, королеви Драги. Розуміється офіцери, змовившись вбити свого короля, зробили це, надіючись на ласку і нагороди нового короля. І справді всім їм дісталися добрі посади, з великою платою од уряду, і вони через це мають велику вагу в порядкуванні державними справами. Се не могло подобатись іншим панкам, які не мали нагоди

прислужитися королеві, і от вони добиваються, щоб скинути з посад змовників, та самим сісти на їх місце. Сербський народ бажає запевне позбутись одних і других, скласти справжній народний уряд і вивести нещасну країну на шлях поступового громадсько-політичного життя. Та очевидячки не мають ще народні партії досить сили, не зорганізувалися як слід, бо досі нічого не можуть заплотити, щоб завести лад в державі. Король Петро кидається то туди, то сюди. І одних боїться і другим наче б то старається догодити, щоб тільки вдержати власть у своїх руках. До того суперечка з Австро-Угорщиною, про яку вже не раз писалося, тигнеться далі і от-от знов почнуться кордонні непорозуміння. Навіть злочинні сербські урядовці бачуть, що добре було б визволитися з під торговельно-промислового визиску Австрії, та подбати про розвиток власного промислу, та ледве чи це скоро їм вдасться зробити. А тим часом злиденний сербський народ терпить визиск і гнів і од власних лиходів і од чужоземних грабінників, та чекає, коли прийде слушний час, щоб можна було позбутись всіх непроханих опікунів.

Про євреїв.

Якось у піст довелось мені розмовляти з одною старою жінкою, що прийшла в Лавру говіти. Говорили про всячину, а далі зайшла розмова про віру, про нашу і про єврейську. Жінка й говорить: — І вони говіють, тільки не так, як ми. Вони у воду ходять дивитись. І котрий побачить свою тівь у воді,

то радіє, а котрий не побачить, то плаче, бо тому не жити, вхопить його. — Хто вхопить? — Ірод би то. — Шо ж,—питаю,—і в вас хапає євреїв? — Ні,—каже баба,—в нас не чуть, щоб хапало, бо, значить, не дійшо до нас, бо кажуть, що з десятого десятка хапає. — А скільки вам год?—питаю. — Та вже більше як п'ятдесят. — І ніколи ви за свій вік не чули, щоб отой ірод ухопив єврея у вашому селі або де поблизу? — Ні, в нас не хапало. Виявилося далі, що й при матері бабиній не хапало, а що десь такі хапало, бо люде говорять, що именно хапало. Отак собі чоловік живий і здоровий, ляже спати, а вранці всі повстають, а його нема; ірод ухопив. Довгенько довелось мені вєвняти бабу, що то неправда, ніби якийсь ірод хапає євреїв. Не знаю вже, чи справді вона мені повірила, чи так тільки вдавала, що вірить. А потім і каже: — Ну, а це ж правда, що жиденята родяться сліпі, як цуценята? — Аж мені страшно стало, таке почувши. Почала вєвняти бабу, що то неправда. Не подается баба: — У нас так кажуть, що именно сліпі вони родяться. І ото вже, як помажуть йому очі нашою християнською кров'ю, тоді й стане воно видюще, а як не помажуть, то так і буде сліпе. Кажуть, що вони украдуть нашу дитину та й спустять із неї кров, та й держать, щоб мазати своїм дітям очі, щоб не були сліпі. Почала я вєвняти бабу, що те все неправда, та не знаю, чи повірила вона мені. А то ще говорять наші люде, ніби

то євреї пускають християнську кров у тісто, з якого печуть мацу. Слухаєш отаке і думаєш собі: які ж то мусять бути темні наші люде, щоб отакому вірити! І сором стає перед тими нещасними чужими людьми, про яких так думають, і боляче за своїх нещасних людей, що такому вірать. А як же б вони тому не вірили, коли їм так багато говорено про те, що тільки наша віра гарна й чиста, а всяка инша негарна й нечиста, коли їх держать у темряві, не пускаючи до їх світу? Коли замість того, щоб вєвняти, що такі думки неправдиві, повертають ті думки на користь темній силі, нацьковуючи один народ на другий. Це ж уже всім звісно, що коли треба було одвернути змученому народові очі од його ворогів, і звернути гнів народній на когось иншого, тоді пускано чутки, що отам, чи там євреї замучили християнську дитину, здобувачи собі кров християнську. Було навіть так, що заплачено хлопцеві, щоб дав себе трохи поранити і тоді щоб сказав, ніби то євреї спустокали з його кров. І от як підуть такі чутки поміж людьми, то люде вірать тим брехням і починають робити так звані єврейські погроми: знущавшись з нещасних євреїв, убивають їх, грабують та руйнують їхне добро. Кожен знає, що за останні двадцять років багато довелось перетерпіти євреям од тих погромів. І між иншим дуже винні в цьому ті люде, які, звучи себе християнами, за для своєї користі пускали між людей брехливі чутки і підбурювали людей одній віри проти людей другої віри, а сами з тієї колотнечі користь мали. От і тепер щось недобре починається. У піст роздавано людям усюкі листки та книжки проти євреїв, щоб

Свободный отъ всякаго русскаго налога
Государственный пятипроцентный заемъ
на нарицательный капиталъ въ рублей 843,750,000.
До 18 апрѣля 1916 года не можетъ быть приступлено ни къ конверсии, ни къ выкупу займа полностью или частями. Облигаціи займа выпускаются въ листахъ достоинствомъ въ одну, пять и десять облигацій каждая нарицательной стоимостью въ 187 руб. 50 коп.; облигаціи снабжаются купонами, оплачиваемыми черезъ каждыя шесть мѣсяцевъ, а именно: 18 апрѣля и 19 октября каждаго года. Срокъ перваго купона наступаетъ 19 октября 1906 г. Заемъ погашается въ теченіе 40 лѣтъ, начиная съ 1917 года, посредствомъ тиражей. Первый тиражъ имѣеть быть произведенъ 19 января 1917 г. Оплата вышедшихъ въ тиражъ облигацій производится по номинальной цѣнѣ, черезъ три мѣсяца послѣ каждаго тиража, то есть 18 апрѣля каждаго года. Купоны и тиражны облигаціи будутъ оплачиваться въ государственномъ банкѣ; облигаціи, не вышедшія въ тиражъ, будутъ приниматься въ залогъ по казеннымъ подрадамъ и поставкамъ, а равно въ обезпеченіе разсрочиваемаго платежа акциза и таможенныхъ сборовъ по цѣнамъ, назначеннымъ министерствомъ финансовъ. Купоны истекшихъ сроковъ и вышедшія въ тиражъ облигаціи принимаются по нарицательной цѣнѣ въ уплату таможенныхъ пошлинъ. Въ счетъ общей нарицательной суммы займа реализуется посредствомъ публичной подписки въ Россіи въ рублей 187.500.000.

Подписка открывається 13 апрѣля:
въ Конторахъ и Отдѣленіяхъ Государственнаго Банка,
въ Волжско-Камскомъ Коммерческомъ Банкѣ,
Петербургомъ Международномъ Коммерческомъ Банкѣ,
РУССКОМЪ для виѣшней торговли БАНКѣ,
Петербургомъ Учетно-ссудномъ Банкѣ,
Русско-Китайскомъ Банкѣ,
Московскомъ Купеческомъ Банкѣ,
Азовско-Донскомъ Коммерческомъ Банкѣ
и Сѣверномъ Банкѣ.

Подписная цѣна на 5% облигаціи съ текущими съ 18 апрѣля 1906 годъ процентами опредѣляется 88% нарицательной стоимости, то-есть рублей 165 за облигацію въ рублей 187 копѣекъ 50 нарицательныхъ при условіи уплаты наличными въ день разверстки, т. е. 19 апрѣля 1906 года. Подписчикамъ предоставляется, однако, право вносить причитающіяся съ нихъ суммы въ разсрочку въ слѣдующіе сроки съ начисленіемъ процента за разсрочку изъ 5% годовыхъ: 28% при разверсткѣ 19 апрѣля 1906 года, т. е. за облигацію въ 187 рублей 50 коп. нарицательныхъ—52 р. 50 к.; 20,75%—24 июля, т. е. 38 р. 90 к.; 20,50%—24 октября, т. е. руб. 38 к. 44; 20,25%—24 января 1907 года, т. е. руб. 37 к. 97. всего за облигацію въ рублей 187 коп. 50 нарицательныхъ—рублей 167 коп. 81, причеь купонъ, срокомъ по 19 октября 1906 года, принадлежитъ подписчику. При подпискѣ имѣеть быть представленъ залогъ въ размѣрѣ 10 руб. за каждаю затребованную облигацію въ наличныхъ деньгахъ или процентныхъ бумагахъ, которая принимающее подпіску учрежденіе признаеть для себя достаточными. При приѣмѣ назначенныхъ при разверсткѣ къ выдачѣ подписчику облигацій залогъ этотъ зачитывается или возвращается подписчику. Пророченные взносы принимаются въ теченіе льготнаго мѣсяца съ начисленіемъ процентовъ за просрочку изъ 6% годовыхъ. Владѣлецъ временнаго свидѣтельства, не оплатившій слѣдующаго по оному взноса въ теченіе одного мѣсяца съ назначеннаго для сего срока, теряетъ право на всѣ сдѣланные уже взносы, и самое свидѣтельство считается недействительнымъ. Въ случаѣ если требованія превысятъ общую сумму займа назначается разверстка.

1—1 150

їх бити, що ніби то через їх усяке лихо в нас діється. Люде читали те і обурювалися проти євреїв, а тут їм знову пригадувано старі казки про християнську кров. Ось, наприклад, що пишуть у газету „Річь“ із Тамбови: „Останніми часами якісь певні люди на базарі підбурюють людей проти євреїв. У п'ятницю, під Благовіщення, по базарю ходив городовий і про його розказувано, що він ніби то своїми руками одняв у євреїв дівчинку, яку вони ніби то хотіли зарізати. А через кілька день там же якась жінка жалілася людям, що в неї не стало дитини і що запевне її вкрали євреї. Тут же стояв городовий, слухав ті брехні і мовчав“. Слухають люде отакі брехні і вірять і накипає в їх злість проти євреїв і досить якоїсь дрібної зачіпки, щоб почався погром.

Але в Тамбові такі брехні пускали так якісь люди може навіть за гроші. А от на Поділлі то ще краще було. В газеті „Подольскій Край“ читаємо такий допис з містечка Калинівки винницького повіту (на Поділлі). „Перед єврейською паскою приїхала в наше містечко попада з села Котюжинців із дочкою-дівчиною. На базарі серед натовпу дівчина загубилася од матері. Кинулася понада суди-туди— немає дочки. Тоді вона в крик, що то євреї вкрали дівчину, щоб зарізати, бо їм треба крові християнської на мацу. Люде назбігалися, почався крик, гвалт, такий що й стражники не могли припинити; таке обурення піднялося проти євреїв, що ось-ось кинулося б їх громити. Та на шістьа хтось прибіг і сказав, що дівчину знайомі люде ідучи додому забрали з собою“.

І от за малим не сталося нещастя і через кого ж? Через жінку священника, яка мусить знати, що ніякої крові євреїв в мацу не ляють і ні на які інші потреби християнської крові не вживають. Вона це мусила знати і однак тільки через випадок не привела вона людей до того, що кров справді могла попитися. І після цього, що ж дивного в тому, що в селі Батусані теж на Поділлі теж за малим не дійшлося до погрому, коли в одного селянина не стало дочки, трьохлітньої дівчини. Там теж рішили, що це євреї зарізали її і запевне почався б погром, та сусіда того чоловіка, ідучи, знайшов дівчинку в полі: батькова хата недалеко од поля, то вона забрела собі далеченько, втопилася та й заснула. Там її й знайшов сусіда та й привіз додому здоровісіньку й цілісіньку.

І так і кожна чутка про те, що євреї зарізали християнську дитину, щоб узяти з неї крові,—кожна така чутка неправдива, бо єврейська віра

ні для якої потреби не вимагає християнської крові. А дурять людей такими вигадками ті добродії, яким вигадно робити колотечу між людьми. Яке їм діло до того, що десятки, а то й сотні людей з одного народу зазнають страшного лиха, і що люде з другого народу, через свою темноту, те лихо заподіявши, будуть за його відбувати кару? Їм про все те байдує: що більше буде „полум'я“, то краще вони біля його погіряться.

То ж пора вже людям перестати вірити таким вигадкам і пора зрозуміти, що не годиться ненавидіти людей за віру та глумувати з чужої віри. У кожній вірі єсть люде усякі. От недавно присуджено розстріляти і заслати в каторгу архимандрита Зосиму. А за що ж?—спитаєте.—А за те, що зводив молоденьких черниць та прочанок. Та ще так, що котора не подавалася йому, то й насильства вживав. А він же християнин, та ще й чернець, та ще й архимандрит, та ще й дід старий, бо вже більше як 60 років має.

Не дивімося ж, люде, на віру, а дивімося на діла, та за діла й поважаймо чи ганьмо людей, а не за віру.

М. 3. Настав момент великої ваги.

Тепер для України наступив дуже важний момент: по Україні вибирають людей, що мають обороняти інтереси свого краю в державній думі. Вибори вимагають великої обережності й свідомості від виборних, бо від якої небудь помилки в думу можуть увійти не ті люде, яким там слід бути, а від сього будуть дуже сумні наслідки. Треба знати, кого вибирати, знати погляди кандидата, що балотується, а також програму партії, до якої він пристає. Особливо треба обережності селянам, бо вони найменше мали спроби дізнатися, за кого слід, а за кого не слід подавати свій голос. З газетних звісток тепер вже відомо, що серед виборних є наші українські люде, про яких задалегідь ми знаємо, що вони обстоюватимуть в думі інтереси українського люду.

За таких людей поперед усього і треба подавати голос і обирати їх за своїх заступників. На превеликий жаль, поки що на Україні мало є таких свідомих людей, а хоч і є, то вони не мали змоги через всякі причини стати до виборів. Через це українці здебільшого увійшли в згоду з партією народної свободи і підтримують її кандидатів, бо вони все ж більш прихильні до українського питання, та й програма партії багато де в чому наближається до програми українських поступових партій.

Як відомо, доєд на виборах, трохі

не по всіх губерніях, перевагу мають члени партії народної свободи. Народ арозумів, що тільки, проводячи члена цієї партії, можна сподіватися від думи корисної роботи, що тільки дума, коли вона складатиметься з таких членів, не буде играною в руках бюрократії. Через те ми бачимо, що скрізь, де відомо відносяться до виборів, там підтримують і селяне, і робочі члени партії народної свободи, подаючи за їх голос і кидаючи чорні кульки кандидатам інших партій, які не оборонятимуть в думі народних інтересів. І там, де виборці були більш свідомі, побіда партії народної свободи була тим більша.

Коли політики всіх членів з тих губерній, де вже тепер вибори відбулися, то виходить, що більшість їх належить до партії народної свободи. Одже треба дати про те, щоб членів партії народної свободи ще побільшалося в думі, щоб члени таких партій, як партія правового порядку, союз 17 октября, торгово-промислова не вступали до думи од української землі. Тому для нас українців, коли ми не можемо обирати свідомого поступового українця, треба давати голоси за членів партії народної свободи.

Будемо ж сподіватися, що наші селяне не дозвлять себе одурити, як се було в Подоллі, і будуть вибирати свідомо, входячи в спілку з партією народної свободи, таких людей, що підуть в думу не для того, щоб там боронити тільки свої інтереси, як інші партії, а інтереси всього народу, а в тім числі і українського, який, даючи їм вповноваження, накладає разом з тим на їх великі обов'язки.

3 газет та журналів.

„Двадцятий Вѣкъ“ підлічуючи, скільки доведеться казни заплатити самим тільки банкірам за те, що вони згодилися допомогти нашому урядові позичити грошей, каже, що вони мають пожити не менше 55—59 мільйонів карбованців, а всього недоплатить казна, через те що вона випустила новий заем по курсу 88 проц., кругленьку суму в 148 мільйонів, коли прищипати сюди її проценти за перший рік. Значить замість 843¼ мільйона карб., казна матиме всього 695 мільйонів.

По всьому, каже газета, наша держава винувала французьким банкірам та Мейдельсонові 500 мільйонів карбованців. Казначейство матиме таким робом всього 195 мільйонів, з яких треба заплатити російським банкам 62 мільйони карбованців. А ще ж треба й Японії заплатити за харчі наших бранців.

Таким робом виходить, що казни цих грошей не вистачить. Для чого ж треба було викладати таку силу грошей?

Для того тільки, щоб поспішно, щоб то не було, до зібрання думи позичити грошей, хоч на умовах надто тяжких і соромних, понизивши цим до останньої міри наш державний кредит, примушавши тих, що купили раніш державні папери, втратити сливе мільярд карбованців. Уряд наробишив стільки клопоту не тільки не зміг задовольнити грошовий голод, але ще погіршав його.

Навіщо це зроблено? Через що так страшенно поспішалися зосунути справу Росції, не соромлячися підкупити закордонну печать і взагалі вживали всяких засобів, аби швидше зробити цю позичку, таку тяжку для країни, сорому для її гідності, позичку, яка в кінець поплутала її фінансове становище і страшенно понизила її кредит.

Навіщо треба було платити шість з половиною і сім процентів банкам тільки за те, що вони прислухалися роздобути грошей?!!

Відповіді на все це не довго чекати. Народні представники покличуть до неї нашого першого міністра, „фінансового генія“.

3 російського життя.

Відкриття думи і тронна промова. „Путь“ довідався, що в вищих сферах зрештою думу постановлено відкрити в самому Тавричеському дворці; тронну (царську) промову прочитає за Царя хтось з його сем'ї. Бюрократи думають, що на председателя думи буде обрано д. Муромцева (майбутній посол до думи од Москви), на сїх днях його навіть попросили оглянути Тавричеський дворець, щоб одзначити, що в ньому погане.

Вітте про кадетів та про думу кореспондентів німецької газети „Vossische Zeitung“ казав таке: „кадетів не є якась зазначена партія; радикали не підуть поруч із ними, і в думі вони не матимуть в себе більшого голосів; найголовніших статей кадетської програми не приймуть селяне, що не захочуть дати автономії Польщі і зрівняти євреїв в правах; а прич того, як що дума зачепить основні закони та наче міркувати про зміну в них, так її зараз розвуться. Кореспондент зауважив, що се може викликати обурення в громадянстві, тоді граф відповів, що „тепер це не можливо“.

Заява виборного до державної ради. Обраний в московському земстві за члена державної ради д. Шинов казав співробітничку газети „Путь“, що йде в члени ради на те, щоб вимагати її реформи, скасування його рішучого що до видання законів голосу і перетворення в раду Царя.

Протест проти трусів. Народа з виборних од університетів та академії наук, що відбулася в Петербурзі про обрання члена державної ради, поставила оголосити свій протест проти трусів, що зробило начальство у новоросійському (в Одесі) та юр'євському (в Лівляндії) університетах.

(К. 3.)

Закон про робочих. „Русское Государство“ пише, що скінчено переробляти закони про фабричних робочих. Робочий день для малолітніх зменшено до 6 годин, підлітків—до 10; забороняється брати на ночі робота по фабриках та заводах жінок та підлітків; заводиться страховка робочих од нещастя за коштів фабрикантів (на германський взірець); засновуються промислові суди.

Суд над адміралом Рожественським. „Нов. Вр.“ повідомляє, що скінчено слідство про справу здачі японцям під час цуемського бою міноносця „В'двовий“, на якому був тоді адмірал Рожественський. Під суд буде віддано трьох офіцерів і самого адмірала Рожественського, що сам захотів стати під суд. (Св. М.)

Арешт Гапона. „Вечерній Голос“ повідомляє, що Гапона арештовано з наказу духовного начальства і заслано в валдайський монастир на відбуття епітїмії.

Арешт американців. „Путь“ пишуть з Саратова, що там арештовано двох американських кореспондентів, що приїхали зробити дослід про голод.

Арешт гимназисток. З Нижнього-Новгорода „Путь“ пишуть, що на гулянці в Куньїні арештовано сьомьох гимназисток. Козаки оточили місце гулянки, думаючи, що то—політичний мітинг, і багатьох побили.

На Навказі. В село Саркисашен, елісаветп. губ., приїхала сотня козаків з командіром та приставом Меліковим, і почала трусити. Селяне оддали скільки старих ружниць. Козаки ввійшли з села, а зараз же приїхала артилерія (гармати). Повітовий начальник почав викликати тутешнього поміщика. Після трьох разів почали стріляти з гармат, і дали 10 стрелів. В якому-сь будинку счинилася пожежа. Селяне хотіли гасити пожежу, але їм не дозволили зробити сього. Коли ввійшло вийшло, пожежу загасили. Збитків чимало. (Ар.)

Забавка земського начальника. В Большой Гаушці, саратовської губ., один голодний селянин прийшов до земського начальника Зборомірьського повіту, щоб йому дали у позичку хліба. Земський почав тудогіти та кричати, а нарешті нальнував на селянина свою велику собаку; сердешний хлібороб не знав, куди подітися і тільки якось чудом врятувався од собаки, а земський тим часом реготався... Селяне, дізнавшись про сей випадок земського, зібралися на сход в числі 600 чоловік і викликали туди земського. Земському загрожувала добра „лапка“, і тільки завдяки кільком спокійним селянам він не був пошмагований. (Пр. К.)

Всемогутній урядовець. В Ярослав-

Некучі питанья.

(Далі *).

Ходім на село, та подивімся на нашого хлібороба. Землі в нього обмал, перевертає він свій клань двічі у три роки, а то й частіше, не дає йому одпочивку, не має звідки сили дужкої йому піддати,—чи підгноїти, чи травною якою або корисеплодом корисним для землі засіяти, а через те земля його не вертає йому того, що вложив в неї, не дає тієї користі, яку інші люде і в нас, і заграницею з неї мають. Тісно селянинові з землею, і розжитися на неї трудно. А хоч би і розжитися на неї тріох довелось, то все одно з теперішнім поранням її не далеко можна втікти, бо незабаром все одно на старе вернемося. Треба думати про те, щоб іначе землю обробляти, інакше хазяйство польово заводити,—доведеться усю старовину, усі давні звички забувати та до того, що питають на „всесвітньому базарі“, пристосовуватися. А для того, щоб наваятися на таку перемену, треба мати міцну і тверду віру в те, що переміна буде на краще. А де ж узяти теї віри, теї певности, як не в книжці, не в газеті, де про все те найкращу пораду знайдемо? Доказано вже, що усякі зразкові хазяйства, „образцові“ поля, усякі нові насіння або нові хліборобські знаряддя дуже мало помагали, як що людість не доволі грамотна.

От і тут бачимо, що вселюдська освіта єсть одним з тих способів, якими можна скоріше нове сільське господарство у нас завести і допомогти селянинові із того тяжкого становища вибратися, в якому він зараз опинився.

Але вселюдська освіта допоможе завести на селі нове хазяйство не тільки тим, що покаже йому стужку людем, вона ще дасть нашому селу таких людей, які, аксштувавши світла освіти, зачнуть дужче про життя своє думати. Почнуть для корисного усім діла до купи горнутися, спілки та товариства усякі в себе закладати, кооперацію (гуртову працю) на користь самим собі заводити. Такі спілки чи

кооперації повинні закладати селяне для себе вільно, по добрій охоті, для всякої всячини, коли хочеться, щоб за невеликий процент грошей можна було достати, а хто зайві має, то на певний процент їх дати,—заводять кредитні або сьудбо-зберегательні товариства. Хочеться закупити насіння, машини яких хліборобських та всякої іншої справи—засновують сільсько-хазяйські товариства; хочеться мати за дешеву ціну усякий крам під рукою, щоб по базарю не їздити,—заводять „потребительські“ товариства та „потребительські“ крамниці, де кожен, хто поклав невеличкий пай у кілька рублів, бере постійно усячину, а при кінці года ще й баривш який випадок на його доло, погучить. А для того, щоб така кооперація справді користь людям давала, треба щоб під боком були люде, які й постанову на зборох наисагати зуміли б, і порахувати видатки та прибутки, часом дуже морочливі. Такі спілки та товариства даватимуть людям велику користь тільки тоді, як що їх можна буде у кожному селі мати, в кожному присілку. І коли без спільного, без кооперативного хазяйства не можна сподіватися, щоб сільське господарство наше стало кращим, то без вселюдської освіти не буде і тут пуття, та й не тільки сільське господарство, але й все життя сільське треба на новий шлях вивести, а без вселюдської освіти, без грамоти це не скоро може бути.

Як п'яство нас руйнує—кожен відє, але кожен і те добре знає, що чим народ більш освічений, тим він менше п'є та всяких дурниць вільного часу робить. Он у нас в Петербурзі що годя 55.000 п'яних на вулиці вибірюють та одводять в часть, щоб протверезилися. Виходить, що на кожних 23 жителі в Петербурзі що року один мусить бути такий, що в часті протверезується. А в Берліні (у німців) протверезується що року один на 315 душ, а в Парижі (у французів) один на 20.000. Чого ж то воно так?

Так само зауважено, що чим більше де росте освіта, тим менше усяких злочинів там стає: убивства, грабів то що. Менше там і забобонів

усяких, особливо таких, що до слабих стосуються. Адже ж ніде на світі так люде не мруть як у нас, бо ніде на світі немає ні бабок-шептух, ні знахурів, ні пристрїтів, та вроків, хіба що у яких-небудь дикунів в Африці ще задержалася. Хіба це не ми винні, що тоді як у Швейцарії що-года на 1000 душ умирає—17, в Англії—19, в Финляндії—21, в Германії—25,—у Росції мре аж 35 душ? Адже ж хобоби одні на всім світі і однаково до людей чіпляються! Виходить, що навіть для самого життя людського, для того, щоб не пропаста часом даремне, потрібно освіти та й ще освіти!

Здається, що кожному усе це повинно бути відоме, зрозуміле, а проте скільки ще у нас людей темних, звичайно з старішого кола, єсть, які власної користі од освіти не хочуть розуміти, та ще й ворогують проти неї. Але таких людей що далі, то все стає менше; все чутніше стає голоси за те, що без грамоти, без освіти людини далі повернутися не можна буде, і про це багато тепер пишуть самі селяне по газетах. „Браття!—пише якийсь селянин в „Казанской Газеті“: „вільного часу у нас буває чимало, не марнуєте його. Ми повинні ужити вільний час на добре та корисне діло, і для самих себе, і для інших людей. Браття, будемо читати, збогачуємо розум свій знанням...“ Одна надія на освіту,—заявляє в „Сельсько-Вістнику“ селянин а Елісаветському повіту, в Херсонщині,—„вона одна допоможе людям розібрати де добро, а де зло, любити та поважати ближніх та старших...“ І не тільки пишеться так, а й на ділі останніми часами багато робиться: вписуються книжки, газети, закладаються книго-збірні (бібліотека) читальні то що. Часом цій великій корисній та важній справі допомагають люде зовсім неграмотні. Був такий випадок,—пишуть у „Ватської Газеті“—що коли почали збирати гроші на книгозбірню, то, на диво усім, сілца вдова, старчиха, принесла двадцять копійок. Коли її почали вмовляти, щоб вона своїх грошей не записувала, бо вже й так доволі єсть, і що їй кожна копія дорога, вона все таки обстоювала своє, кажучи, що

вона рада з того, що може пожертвувати хоч що небудь на таке добре діло, і сподівається, що „її два хлопчики—малолітки, читаючи книжки, матимуть з них користь і що довгими зїмовними вечорами нехай краще читають, як мають байдикувати та пустоці робити“.

Чи можна ще-що додати до цієї широй „лепти вдовиці“? І чи не свідчать такі зївчани, що народ тепер розуміє, яку велику вагу має освіта народня, і усіма силами своїми прагне її!

Але коли це все так, то чому ж у нас і досі немає вселюдської науки? Або інакше скажемо: кому потрібна темнота людська? Кому того треба, щоб селянин у пїтмі блукав, не знаючи законів свого краю? Хто того хоче, щоб народ не змів закладати спілки та товариства, за помічю яких він висловлюється з пугів гнітаїв та павуків сільських? Кому такі любі забобони темного люду? Мабуть-то ко-мусь оте все потрібно і любе, коли так міцно його підтримують!

Та тепер, коли вже починає на нашому небі громадянське освітло, то ясне діло, що темна ніч уже минає, що скоро розвидниться і день буде. Але щоб нашому громадянству справді розвиднилось, треба добре до того братися і коштів на цю справу, найголовнішу у нас справу, не жалувати. Один відомий громадський діяч полічив, що у нас по-року лишається по за школю, (бо немає їм в школах місця, бо й батьки не оддають!) більш як 6½ мільйонів дітей од 8 до 11 літ. Для усієї цієї армії школярів треба буде 100.000 шкіл, які завести та удержувати—коштуватиме на рік більш як 100 мільйонів рублів. Очевидно, що видати такі гроші може тільки держава, а не окремі товариства або місцеві управи. А як що року видатки нашої держави більш як 2.000 мільйонів (2 мільярди) рублів, то те, що потрібно на народню освіту, буде тільки двадцята частина (5%) усях видатків,—зо всім невелика це сума на таке велике діло, і зовсім не трудно їх сюди повернути, коли держава зменшить видатки на інші речі, менш потрібні, а то й шкодливі навіть часом для народу.

Отже народня освіта може бути тільки державною справою і буде справді заведена тоді, коли держава візьметься як слід за неї. Вона повинна бути обов'язкова, бо на неї усі жителі однаково податки платять, і однаково повинні нею користуватися, а не так, що тільки багатчі, а бідним зась. А як буде освіта обов'язкова, та усі перед освітою будуть рівні, то тоді ні на темноту, ні байдуїсть, ні на бідність батьків не звертатиметься уваги. Темним та байдужим повинна бути положена кара за те, що не посилають дітей до школи, а бідним буде дано поміч, щоб діти їхні не восталися без освіти.

Але кажучи, що вселюдська освіта повинна бути справою державною, ми не хочемо сказати, що її повинні проводити чиновники державні. Навпаки, справа освіти така складна і така велика, що повести її до ладу можна буде тільки тоді, як коло неї заходяться усі місцеві сили, коли дано буде волю місцевої самодіяльності. Так воно ведеться скрізь заграницею, і добрі наслідки дає, те саме ми бачимо і у нас, а власне—що найкращі школи у нас на селі—земські, там де земство, тоб-то місцеві люде, цеклється про свою школу, бажає дати дітям свогого куточка справжню освіту. Таким чином, хоча держава повинна забезпечити усі народні школи грошми, хоча повинна вона видати одні для всіх головні закони про те, як завести вселюдську освіту в життя, однак самою освітою, однаково потрібною для всіх, повинно заряджувати само громадянство, бо тільки воно само може знати, якої освіти найбільше треба йому та його дітям. Але перше ніж говоритимем про те, як наше громадянство повинно провадити освіту, поглянемо, як се робиться в інших краях, і тоді побачимо, що було б для нас з того найпотрібніше, та що з того можно і нам узяти та до себе пересадити.

В. Доманицький.

*) Див. „Гром. Думка“, № 74.

лі губернський чиновник Поділля зврав заборони книг (книжних магазинів) переверди князя Шаховського, Петрукаевича, ки. Долгорукова, Родичева та других видатних кадетів. Прямому він заявив, що має тепер удвоє більш влади і все може заповідати торговцям книжками. (К. З.)

— Вселюдна просвіта. Міністерство народної освіти запросило владимирську повітову земську управу, щоб вона спробувала завести в повіті вселюдну просвіту, і обіцяло давати само на кожну школу щорічно 420 карб. для плати учителями, — всього 50000 карб. (К. З.)

— Церкви — політичні клуби. «Царизм. Жизнь» пише, що в неділю 26 марта в усіх царинських церквах понови прихожан подавати голоси за членів «союзу 17 октября» та других чорносотенців. Промови панотіч-політиків, що з церквей поробили політичні клуби, не досягли мети: прихожане виходили з церкви прихильниками партії народної свободи.

— Телеграма послів до думи. З Самари послано в Петербург таку телеграму: «вимагаємо, щоб негайно було випущено з тюрми та повернуто з заслання послів до державної думи Лінтварьова, Сіпягіна, Кутумацова, та інших. Вважаємо арешт та заслання за зламання статі 15 закону про державну думу». Телеграму підписали 12 послів до державної думи з самарської губернії. (К. З.)

— Хто переважуватиме в думі. «Наша Жизнь» підрахувала, що в державній думі з числа 462 всіх послів 275 буде таких, що належать до лівих партій, і при тому 28 чоловік буде з партій, що стоять ще лініше од кадетів.

— Програма з'їзду кадетів. В програмі з'їзду делегатів конституційно-демократичної партії заведено ось-які питання: 1) обміркування виборчого закону і побільшення виборчих округів; 2) взаємні відносини членів партії, що попадуть у послів до державної думи, до центральних комітетів партії; 3) питання про землю; 4) питання про тактику (поводіння) партії; 5) питання про грошові справи партії; 6) доклад центрального комітету про вваконеження партії. (Н. Ж.)

— Народи кадетів з селянами. Центральний комітет к.-д. партії думає впорядити наради з селянами про землю і обміркувати з ними ось-які питання: чи є потреба в землі; який саме наділ потрібен; — себ-то як наділяти землю: чи до числа робітників, чи по числу душ; скільки десятин треба на наділ; що краще: чи віддати кожному наділ у віковій власності, чи на вжиток на час (в оренду од держави); як халяпівувати більш бажане: чи общинне, чи подвірне, чи хуторне; що найбільш потрібно: ниви, луги, чи ліси; як можна виробити справедливу оцінку землі; як дивляться селяне на закони про землю, про самоуправу, про земство, про земських начальників тощо. (Н. Ж.)

— Пригода на селі. В с. Семилуках, вороніжської губернії, зчинилася така пригода: на початку видало селянам овес на насіння. Коли селяне перевезли овес до себе на село, то на початку повідомило їх, що овес видано їм по помилці, і звеліло повернути його назад. Селяне згодилися на це, але почали вимагати, щоб їм заплачено було гроші за перевозку. На це проханні в Воронежці послали на село 40 козаків, які почали стріляти в селян, і вбили між иншими вагітну жінку. Тоді валка селян в кілька сот чоловік побрала вила та дрюки і кинулася на козаків. Зчинилася бійка. Нарешті кілька вбито та 18 чол. поранено. Козаки втікли. На село втік губернатор. (К. З.)

3 українського життя.

— Курси для вчителів. В Уманю, в школі хліборобства і садівництва в літку (з 15 мая і до 1-го юлія) будуть курси, на яких учителів учитимуть садівництва, городництва, шовковництва і бджільництва. Прийматимуть на курси тільки тих учителів, які матимуть на те довід од свого начальства. Учителів без дозволу зовсім не прийматимуть. Не вчителів прийматимуть тільки з дозволу «департаменту земледілля». Вчитимуть на курсах безплатно, але ні квартир, ні харчу не даватимуть.

Після курсів будуть екзамнувати курсистів і хто здасть екзамн тому видано буде свідоцтво, що був на курсах, а з «департаменту земледілля» вислоно буде таким курсистам нагороди: книги, насіння, рослини, деякий струмент. (Под.)

— Тани вислоно. З Харькова сповіщають, що професора Гредескула таки вислоно в Архангельську по «проходному свідцтвельству», се б то значить він їхатиме не разом з иншими засланцями, яких возуть звичайно дуже довго, а сам собі і добре швидко. (Сл.)

— Про присилку фельдшера. Лікар і гириинської городської лікарні про-

сити київську губернську земську управу прислати йому другого фельдшера, бо йому доводиться з одним фельдшером приймати що дня до 100 хворих. Се вже третій раз лікарь просить земську управу прислати йому фельдшера, але його голос лишається «глазом вопіющаго в пустынѣ».

— Запалення мізку. У г. Липовці, київської губ. од запалення головнопинного мізку (менингіта) вмерло троє євреїв.

— Українська мова в церкві. В Кам'янці-Подільському на перший день Великого архієрей Парфеній читав у соборі євангелію українською мовою. Люди і здивувалися, і зраділи, почувши в церкві рідне слово.

— Суд. 12-апріля одеський військовий окружний суд почне судити професора одеського університету Н. К. Лисенкова. Обвинувачують його в тому, що бувши видавцем і відповідальним редактором журналу «Свободная Жизнь», який генерал-губернатор призначив 24 декабра минулого року, він, Лисенков, 10 февраля цього року склав і видав друкувати другий випуск припиненого журналу, щоб його цистити між люди. В цьому випусковій журналу були статі невідомих авторів, якими ніби то підбурювано шкільну молодіж до повстання. Між людей цей випуск журналу не пішов.

Видано професора Лисенкова під суд по пунктах 1 і 2 ст. 132- карпого сатугу вид. 1903 року. Оборонитиме проф. Лисенкова присяжний повірений Пергамент. (О. Н.)

— В Житомирі судебна палата судила Фарбера (24 років) та Вайсманна неписьменного хлопця сімнадцяти років за те, що дали двом салатам по одній прокламації. Суджено їх не прилюдно. Обороняв С. В. Ратнер. Присуджено: Фарбера на три роки в кріпость, а Вайсманна на один рік. (О. Ж.)

— «Русская правда» — це так звється газета, яку видає в Полтаві партія правового порядку. Тепер пишуть, що з 1-го мая вона перестане виходити. Останніми часами цієї газети друковано дві з половиною тисячі примірників, з їх 500 примірників раздавано без грошей, а останніми двома тисячами, кажуть, у грубах відцалювано. Але ж тепер весна настала, топяти в грубах не треба, то значить не треба й «Русской правды» на піділ, то вже вона й перестане виходити. Так говорять люди. (Полт.)

— В Савіветській тюрмі почали голдувати чотири дівчини, бо їх держать уже зо три місяці, та й досі не сказано, навіть за віщо. Багато разів добивалися вони і од прокуратури, і од жандармерії, щоб сказано їм, за що їх забрали, та нічого не добилися, то тепер голодом хочуть добитися чогось. (Р'чь).

З діяльності подільського церковно-історично-археологічного товариства.

Визвольний рух так міцно захопив всі верстви нашого громадянства, що одсунув далеко назад багато дуже важких культурних справ. Але все ж таки знаходяться люди, що не переставлять і серед таких тяжких умов працювати на користь рідного краю. У Києві, напр., вони спорудили «Першу кустарну виставу», що має значний, посіли у громадянства. На Подолі в такому же напрямку працює «Подільське церковно-історично-археологічне товариство». Дякуючи заходом свого голови, о. протоєрея Сіциньського, це товариство уже придбало собі добру славу серед людей, що цікавляться його роботою.

Тепер перед Великоднем це товариство звернулось до сільського духовенства, народних учителів та иншої сільської інтелігенції з проханям записати й подати товариству відомости про народні повірря, звичаї, перекази, пісні, примовки, загадки, що живаються на Подолі.

В газ. «Подолі» надруковано досить повно програму збирання етнографічних відомостей, пристосованих поки що тільки од Масляної до Петрівки. (Под. № 74). Щось подібне треба було-б зробити і нашому городському музею, в помешканні якого, здається, має бути постійно етнографічний віділ.

Але, хоч справа ця і немаловажна і вимагає негайної роботи, та не треба покладати багато надій на те, що розсиланням одних тільки програм можна буде чого небудь досягнути. Для сеї справи потрібні постійні енергічні знаючі робітники, котрі можуть оддавати на користь науки і свій час, і сили. М. П.

За кордоном.
Струс землі в Америці.

Ледве встигли прийти звістки, що Вегувій трохи втих, як незабаром телеграф сповістив про нове, ще більш страшне нещастя: струс землі в Північно-Американських Сполучених Державах. Струсилась земля на про-

сторі скількох сот квадратних миль. Зруйновано скілька менших сіл і великий город Сан-Франциско, що стоїть на березі Тихого океану. Сан-Франциско займає простору біля сто квадратних верст і в йому живе 300 000 людю. Серед багатьох величезних будинків є скілько дуже дорогих і гарних, як от: городська дума, почта, нова католицька церква, гостиниці. Найбільша нова гостиниця, «Palace Hotel» згоріла; коштувала шість мильйонів карбованців. В Сан-Франциско знаходяться багато гарних громадських садів, 11 великих театрів, 316 добродійних товариств, 39 больниць і т. и. Оджеж се велике і багате місто тепер в значній частині зруйновано. Як тільки почала трястись земля і почали падати доми, смертельно перелякани люди повибігали на вулиці. Хто не встиг вибігти, його знайшла смерть, або тяжке каліцтво під руїнами будівель. З городської думи осталася тільки купа каміння, дерева та заліза. Так саме розвалилось скілька больниць, гостиниць, церков, світський дім, в якому згинуло 200 дітей і багато приватних домів.

Всі ці зруйновані будинки зараз загорілись, од їх зайнялись і ті хати, що не звалились, так що в цілому городі зчинилась печувана пожежа. Згоріла вся південна частина городу, болять, що згорить увесь город. Люди оселились в садах і на майданах, бідують страшно, бо не можна достати харчів, або треба дуже дорого платити за їх. Городський голова склав комітет, щоб рятувати людей та добувати для їх хліб і все що до життя потрібне. На передмістях, де хати невеликі, їх менше зруйновано і мало людей згинуло, але вогонь і туди перекинувся. Щоб затушити вогонь руйновано навмисне динамітом великі будинки, але це не багато помагало.

Ще й до того з'явилась сила злодів і розбійак, які користувались страхом і безладдям, та почали грабувати усяке добро. Покликаю поліцію і послано два полки піхоти, щоб захищали людей од злочинців. Скілька злодів зараз же розстріляно. Лічять, що згинуло біля 5000 чоловік, а скілька раз більше запевне знайдеться покалічених.

Втрапи буде на яких п'ятсот мильйонів карбованців. Один тільки будинок городської думи коштував 14 мильйонів карбованців. Американський уряд вже наказав видати запомогу мешканцям Сан-Франциско 20 мильйонів карбов. Збирають також добровільні жертви по всій Америці.

Окрім С.-Франциско струс землі зруйновав города: Санта-Воза, Санта-Круц, Сан-Жозе, Сан-Барбара та ще скілька менших сіл. В місті Анг'єс завалилась больница для божевільних причому згинуло 250 хворих.

Окрім Америки, струс землі зчинийся також в Азії, причому найдуже трусилась земля на Острові Формозі, що належить до Японії. І там зруйновано не мало сіл і згинуло скілька сот чоловік. Б. Я.

У Києві.

— Посол до державної думи з Києва. 8 апріля відбулись з'єднані збори виборних в Києві і членів партії народної свободи, разом з заступниками партій блока. Постановлено вибрати послом до державної думи од г. Києва барона Ф. Р. Штейнгеля. Заступники національних організацій втвали бар. Штейнгеля.

— Збори виборних. 15 апріля у 7 с. полов. год. вечора в будинку городської думи будуть збори виборних, щоб порадитись, кого вибрати з г. Києва в послів до державної думи.

— Кара. Київський цензор п. Сидоров поклякав до еуду редактора газети «Народъ» В. Н. Лашинюкова, розпочавши проти нього чотири справи по 129, 103 і 1040 ст. карного закону. Ст. 129 карає за підбурювання до бунту, 103 ст. — за образу Цареві, або Цариці та Наслідника престолу, а 1040 — за образу в газеті чоловіка.

Вчора газета не виходила після конфіскації числа за 9 апріля. Сьогодні газета знов почне виходити.

— Число в'язнів у Лук'янівській тюрмі. На 1 апріля у Лук'янівській було 239 політичних, між ними 204 чоловіки і 35 жінок. По національності вони поділяються так: українців і москвичів (154), євреїв (68), поляків (11), инших національностей — 6. По професії: робочих — 74, учеників і інтелігентів — 131, залізничоробників — 7, поштово-телеграфних служачих 14, крестян — 11, солдат — 1 і матрос — 1.

Поклякано до суду — 135, а 87 ще не допрошено.

— Уволено з посади. З наказу начальника південно-західних доріг уволено з посади б. конторщика матеріальної служби д. Я. П. Гулак-Артемовського. Як відомо, Гулак з 28 грудня був арештований і сидів в Старокиївському участку, а останніми часом був переведений у Лук'янівську тюрму.

— Випущено і арештовано. Останніми днями ходять чутки, що випущено з Лук'янівської тюрми де-кого з політичних, але натомісць, як кажуть, чимало арештовано і теж посаджено у Лук'янівську тюрму.

— Кроваві події. 9 апріля у 10 год. вечора на Вороніській вулиці два хулігани поранили финських ножами двох дворників Тимоша Карюуха (в спину і ліве ухо) і Михайла Білоуса (в шию). Карюуха лікарь скорію помочи одправив у Кирилівську лікарню.

10 апріля у 11 год. ночі на Десятинному провулку три хулігани почали зачіпати на вулиці Софію Максимовну, дівчину; вона наробила крику. Приблизі Антон Заволока і Савелій Кондратенко, котрі стали бити хулігани; хулігани були з ножами і поранили їх.

— Не привелось ограбувати. 9 апріля, у 10 год. вечора, на Шуляві, в квартиру інженера Іосифа Шварцера влізли чотири невідомі злочинці, вони накакували мочати і дали їм грошей. Хазяйка наробила крику і перелякала злочинців; вони втікли.

Вибори.

— Умань, київ. губ. (Од нашого кор.) 5 квітня відбулися вибори уповажених од городян і квартирантів. Вибрали 7 чоловік. Адвоката Тирнавського, нотаря Краковецького, члена окружного суду Шольша і 4 євреїв: адвоката Звоніцького, лікаря Альпера, лікаря Френкеля і лікаря Біленького. Віленський, арештований був 2 квітня і сидить в тюрмі. Всі ці виборні належать до блока к. д. партії.

— Лубни. (од нашого коресп.) 5 апріля з'їзді земельних власників обібрали за уповажених в губернське виборче зібрання самих селян: Савлука — з Козубівки, тишківської волости, Чубенка — з с. Круподеринців деніськівської вол., Половину — з оржицької вол., Дикого — з черевківської вол. і Колесника — з лубенської вол.

Всі біди селяне і мало свідом. Троє з них: Чубенко, Савлук і Половина напевно будуть подавати в Полтаві свої голоси за к. д. Колесник за правих, а Дикий — не відомо за кого. Що до Колесника, то цей добродій так напаштований правопорядками, що потребував поліцію, аби «убрати» виборця В. М. Шемета, котрий до відкриття з'їзду перед будинком земства вів з виборців — селянами саму законну розмову про значіння думи і про тих людей, яких туди треба посилати. Особливо відзначався на виборах піп Мурашко своєю агітацією проти демократів: він підбурював селян проти всяких демократів кажучи, що вони проти царя і Бога. Агітація пош Мурашки такі мала де-які наслідки. Дякуючи цій агітації були забалотировані такі кандидати в губернські виборні, як В. Н. Леонтович і Н. А. Приходько, яких виставляли виборці з вочасної волости. Вочасне дуже енергічно вели агітацію за Приходька, котрий сидить тепер в тюрмі, і цим так обурили темних правопорядковців, що чуть не счинилося бучи.

— Миргород. (од нашого коресп.) На з'їзді земельних власників 5 апріля обібрали в губернське виборче зібрання 6 виборців. Вибрано А. И. Смагіна на 237 голосів за нього, 152 — проти. Він гласний повітового і губернського земства, бувший член губернської земської управи, видавчє часопису «Полтавское дѣло». Кон. дем. К. Б. Лукіяновича, поміщика 205 — 183. Кон. дем. Р. Н. Ведмеді селянина, 239 — 148. Ведмеді — письменник земського начальника, розвинений, честний, читаючий, буде голосувати за лівих. Ів. Петр. Чуба, селянина, 219 — 170. Він гласний повітового земства, член ревізійної комісії, помішник волосного писаря яреськівської вол. читаючий, голосуватиме за лівих. Сохаського, селянина, 217 — 172, малограмотного. Був председателем волосного суда в повітській вол. можна надіятись, що подасть голос за прогресивних. Федорченка, 221 — 168. Селянин з Березової луки, під впливом земського начальника Гринева і предводителя дворянства Коченецького, відомих ретроградів, грамотний. Лівиши буде класти чорних, а може й схаменеться у Полтаві. Крім нього усі напевне будуть іти за Смагіним.

— Канівський повіт. (Од нашого кореспондента.) 7 квітня в Степанцях на з'їзді уповажених від волостей канівського повіту вибрано 7 виборних селян до губернського виборчого зібрання. Вибрано ось яких людей: 1) Клименка — з с. Сухин, селечанської волости, дістав голосів 30; 2) Іщенко — з с. Дарівки, дістав голосів 25; 3) Гушля — з Козина, дістав голосів 21; 4) Замрій — з с. Медвина, дістав голосів 21; 5) Кривошея, робітник — з Стеблява, дістав голосів 20; 6) Тарана — з Пустовитова, дістав голосів 19; 7) Скуй-Віду — з Великих Прицьок, солдат, дістав голосів 19. Председателем з'їзду був Пилиавський дідич Потт. По скінченню виборів до председателя першим підійшов привітатись і подякувати за вибори Клименка. Привітавшись з ним, він з радощів поцілував його в руку. За ним підійшли Іщенко і Замрій і, теж, привітавшись, приложилась до руки председателя. Решта

вибраних тільки вклонились і вийшли з волости. Виборці, що були тут і бачили, як гулился Клименко, Іщенко та Замрій — загули між собою і чути було такі розмови: «Е, же ж то не великим панам та руки лжуть, — що-ж то буде, як побачуть більших?»

В другім місці чудось: «Та не сумуйте — покірне телятко дві матки ссе». В одповідь на се чудось: — а як обіссеться?»

— Одеса. В Одесі під час виборів, в де-яких виборчих участках поліція пособляла правим роздавати їхній список виборців, а неписьменним людям переміняла список конституційно-демократичної партії на список правих. Але це не пособило. По всіх участках великою більшістю вибрано 79 кандидатів конституційно-демократичної партії і тільки в дальницькому участку вибрано одного члена партії правового порядку професора Клименка. Вибрано також професора Клименка, кандидата на посла в державну думу професора Щепкина, присяжного повіреного Пергаментна, вислоного професора Орженіцького, виганого зо служби за страйк інженера Якубова, професорів Ярощенка, Сажіжжа, Зав'ялова, Ланге, дд. Литвицького, Новикова, кількох місцевих журналістів. Євреїв вибрано тридцять. (О. Ж. і К. З.)

— Житомир. В Житомирі удруге відбулись вибори од города і знову вибрано всіх тих, що й поперед, опріче одного, який збувся цензу, то його замінено иншим. За єврейський список кандидатів голосувало більш як 3100 душ; за християн голосувало 2200 душ. Кажуть, що й цього разу вибори можуть касірувати. (О. Ж.)

Земельні власники волостіські вибрали членом у державну раду графа Олізара — консерватора. Подано за його 180 голосів проти чотирьох. (О. Ж.)

— Лубни. Яких тільки способів беруться «праві», щоб не допустити вибрати людей з лівих ім партії! От наприклад у Лубнях «правопорядківці» разом з «істинно-руськими людьми» збирали передвиборче зібрання, на яке прийшло душ і 200 (а всього в городі більш як 2 тисячі виборців). Председателем був «істинно-руський» адвокат Бурневський. На зібранні цьому всячину неподобну говорено про кандидатів лівих партій. Між иншим про українця В. М. Шемета, якого виставлено кандидатом од блока партій: конституційно-демократичної, української демократично-радикальної і рівноправности євреїв, — так про д. Шемета говорено, що він поляк, на якого не можуть звертатись «істинно-руські» люди. (І де тільки вони влянясь в Лубнях ті «істинно-руські» люди?) На зібранні де председателем не пустив кореспондента од газети «Полтавщина». (Полт.)

— Хорол. (Од нашого кореспондента.) Вибрано Родзянка, 3 селян і 3 козаків.

— Пете, бург. На з'їздах виборців городян вибрано: в Сувалках, Каліші і Влоцлавську — націоналістів; в Челябинську, Орську і Ішимі — конст.-демократів.

Членами державної думи вибрано в Кишиневі — двоє з центра, трох конст.-демократів, одного октябриста і двоє безпартійних. По націях вибрані поділяються так: троє руських, 2 молдаванів, один німець, по станах — двоє дворян, троє селян, купець, священник і колонист. В Варшаві, дякуючи діяльності національно демократичної партії, передвиборча агітація стає жвавішою. Болеслав Прус написав листа, в якому радить полякам вибрати гідних пошани заступників, кермуючи єдністю партії, справедливістю і уважаючи гарні прикмети кандидатів. «Пам'ятайте», каже Прус: «що вся Росія дивиться на вас. Невадні вибори можуть вменшити приязнь до нас. На городських виборах виборними вибрано в Лубнях — кадетів, в Велюні — двоє поляків, народолюбів; в Ошмянках — Сморгонського духовного рабина; в Середську — одного безпартійного і одного кадета; в Лохвиці — доктора, кадета і 9 козаків, безпартійних; в Кобеляках — председателем земської управи, поступуюча; в Мінську — 17 євреїв, 2 поляків і 1 руського (усі кадети); в київському повіті — 7 кадетів; в Полтаві — 6 кадетів; в Черкасах — 3 євреїв, кадетів; в Сейні, сувальській губ., — єврей, заводчика.

З'їзд виборців від дворян вибрав членами державної ради: від ярославського дворянства Ужакова, від петербургського — Іліна. 3 18 виборців — 4 правих і 14 центра. З'їзд скінчився.

З'їзд виборців від російських університетів і академії наук вибрав членами державної ради академіки: Ключевського, Вернадського, Шахматова, Лаппо-Данилевського і професора Багалія; усі вибрані члени партії «народної свободи». Дальші вибори будуть 11 апріля. (Тел. А — ство.)

— Астрахань. Членами державної думи поміщики вибрали тайного совітника Хлібникова, консерватора (торгує рибою). (Тел. А — ство.)

— Мітава. Відбулись вибори від земельних власників мітаського повіту. Вибрано повітового предводителя дворянства барона Галя. (Тел. А — ство.)

— Кишинев. Губернські вибори скінчились. Відносно більшістю голосів вибрано останніх 5 членів думи і священника В. І. Гума, поселенця німця, члена земської управи Вімера (з союзу 17 октября) селянина Попова (поступовець) і дворян Каазира і Яновського — (конст.-демократи). (Тел. А — ство.)

— Москва. Відбулись попередні збори виборців — городян; кандидатуру Муромцева і Кокочкіна прийнято однодушно. Третє місце комітет конст.-демократичної партії думає віддати професорові Горценштейну.

Вибірні від міста Москви агітують, щоб третім членом державної думи був не Долгоруков, а відомий економіст Герценштейн.

Членом державної ради земство вибрало відомого діяча Д. Н. Шипова (47 голосів за нього, 21—проти). Шипов подякував за те, що його вибрано і обіцяв домагатися виконання великих основ волі, що обіцяно в маніфесті 17 жовтня і помагаючи широкому розвитку рідного краю. (Тел. А—ство).

9 квітня тут відбулася нарада виборних од Москви, що міркували про те, кого обірати на посаду до думи од Москви. Договір сперечалися про те, кого обірати третім членом (про перших двох не було суперечок); чи кн. Долгорукова, відомого борця за визволення народу, чи д. Герценштейна, відомого знавця науки про державний скарб (фінанси) і земельного питання. Голосуванням обрано нарешті: д.д. Кокошкина, Муромцева і Герценштейна. Вибірні постановили, щоб четвертого досла до думи од Москви обірали робочі сами з-поміж себе. (К. З.)

Хазань. Казанські магометани прилучились до прохань троїцьких магометан, щоб в державну раду назначено двох заступників від магометанського духовенства. (Тел. А—ство).

Харків. Виявилось, що на попередніх виборах виборних до державної думи найбільше голосів подали за Ерна, колишнього директора приватного комерційного училища. Можна сказати напевне, що він буде депутатом від Риги. (Тел. А—ство).

Новгород. На надзвичайних земських зборах вибрано членом державної ради тихвинського предводителя дворянства Буткевича (старший земськ, поступовець, скінчив вищу школу). (Тел. А—ство).

Тверь. Членом державної думи земство вибрало 69-літнього Квашина - Самарина, (скінчив вищу школу, служив по вибору, був мировим суддею, предсідателем губернської управи і ржевським предводителем дворянства). (Тел. А—ство).

Вибірні члени державної ради. Членами державної ради вибрано: в Житомирі—граф Оларова, від володимирського земства—інженера технолога Миколу Арсент'євича Ясинського (октябрист).

Вибірні члени державної думи. На других виборах виборних до державної думи вибрано в Ростові-на-Дону 22 октябристів і 31 конст.-демократа.

Телеграми.

С.-П. Т. А.
12-го квітня.

ТИФЛІС, 11 квітня (офіційно). Вважаючи на відомості, які збрала комісія, послана в шунінський повіт, намісник посилає туди свого помічника по військовій часті, щоб він поробив там, які треба заходи, і наказує військовому слідчому зробити слідство про вчинки війська і поки слідство, що веде віде-губернатор виявляти ті вчинки, посилає туди мирового посередника.

ТИФЛІС, 11 квітня. Організувалася грузинська демократична партія, яка домагається автономії Грузії. До центрального комітету партії належать видатні грузинські інтелігенти. Виробити програму дуже помагає виборний член державної ради князь Чавчавадзе.

В Кутаїс поїхали на нараду про відокремлення грузинської церкви грузинським архієреєм. В нараді братимуть участь духовенство й миряне.

БРЕСТ-ЛИТОВСЬК, 11 квітня. Вночі ранено чотирма кулями поміщика пристава. Злочинця вловлено.

МОРШАНСЬК, 11 квітня. В великому торговому селі Пичаїві, моршанського повіту, при великому вітрі згоріло більш як сто дворів.

САРАТОВ, 10 квітня. Звістка, надрукована в "Вечернем Голосі", що поліція покаривала приватні столові, хвалюється.

ВЛОСТОК, 11 квітня. В містечку Забудові невідомий чоловік кинув бомбу. Нікому від того шкоди не сталося.

ЯЛТА, 10 квітня. В горах під Гурзуфом знайдено велику сталякитову печеру. Сталякити в ній рожеві, страшенно гарні. Печеру дозволяють оглядати.

ВОЛКОВИШКИ, 10 квітня. В посаді Пильвишча згоріло 13 домів з крамницями. Думають, що підпадено. Шкода від пожежі величезна.

ПЕТЕРБУРГ, 11 квітня. Особливе присутствіє судової палати розбирало діло редакторів-видавців гумористичного журналу "Пламя", яких позивали по 106 і 128 статі карного закону. Обоє їх суд признав винуватими проти 106 статі і присудив на два тижні в'язниці у кріпости; по 128 статі обох оправдало.

Розвірано діло робітника Дмитрієва, якого обвинувачувано в тому, що він хотів розсідати прокламації (відовві); його присуджено на один рік в кріпости.

ПЕТЕРБУРГ, 11 квітня. Датські банкири прохали тутешні банки відступити їм якусь суму дової російської позички. Але банки, хоч в їх просяли невелику суму, відмовились відступити їй, бо думають, що звернуть свої гроші в Росії ще й не один раз. Се свідчить, що умови підлягають на позичку невизначено вигідні для людей.

ПЕТЕРБУРГ, 11 квітня. По проекті міністра народної освіти початкові народні школи одриватиме уряд, земства, городські і сільські громади і приватні люди. Вчатись в тих школах будуть по 4, а в виключних випадках, по 3 роки. Можна буде теж одривати приватотельні школи з одним або двома відділами (отділеннями), і рухомі школи (себ-то

учителі вчитимуть то в одному, то в другому селі). Завідувати школами і распоряджатись в них мають ті, що содержують і заводять їх. Дивитись за тим, щоб школам не бракувало грошей мають місцеви шкільні повечительства. Початкове вчення має бути загальне але не з приказу уряду, а з доброї волі людей. Загальну освіту мають заводити поступенно, вважаючи на бажання народу. Попереду мають завести загальну освіту в середній Росії. Виконати сей проект мають в 10 літ. Одна школа мусить приходиться не більш як на округу в три версти. Що до церковних шкіл, то духовне відомство повинно тільки давати на їх гроші. Що до вчення школи мають слухатись тільки міністерства народної освіти.

МОСКВА, 11 квітня. Сьогодні почалося приватне записування на нову позичку. Записується багато народу. До біржових зборів в одному відділі петербургського міжнародного банку зайвлося підписків на 40 мільйонів франків (на 16 млн. карб.). Ціни ще не знати. Офіційно позичка котируватиметься на біржі з 13 квітня. Успіх цілком забезпечений. Сподіваються, що позичка буде покрита з залишком. К тому часу, коли котируватимуться нові папери, себ-то к 13 квітня, позичка котируватиметься з премією.

ВАРШАВА, 11 квітня. В три години ночі у слідствену тюрму явилось 7 чоловіків,—один з них був одягнений офіцером, а шестеро городовими—і показували хвальщівні папери, зажадали, щоб їм віддано 10 політичних арештантів, яких мають би то сьогодні судити. Арештантів їм віддано і вони повезли їх в тюремній кареті, буди то в кріпости. Карету знайдену порожню в саду на Житній вулиці. Кучер лежав з'язаний, коло його лежало 6 мундирів городових.

9 квітня 200 душ сектантів узброєних рушницями і револьверами билась в селі Лешні з католиками. 13 душ вбито, 80—ранено; з них 40 душ ранено тяжко.

ПЕТЕРБУРГ, 11 квітня. Судова палата оправдала 19 літнього міщанина Іофимова, якого обвинувачувано, що намірявся вбити в Витебську жандармського унтер-офіцера. Доведено, що Іофимов на ту пору там не було.

САРАТОВ, 10 квітня. Убийці генерала Сахарова кару на смерть змінено на вічну каторгу, а того, що замірявся вбити віде-губернатора Кноля присуджено на 20 літню каторгу. Коли оголошено присуд, убийця Сахарова сказала, що її звати Настасією Олександрівною Буденковою.

ЯРОСЛАВЛЬ, 10 квітня. Ріка Шкеса розлилась, як ніколи і затопила багато сіл.

ХАВАРОВСЬК, 10 квітня. Збори заступників торгово-промислового класу не хотіли прилучитись до прохань сибірських купців, щоб побільшено на дві душі число членів державної ради від Сибіру. Постановлено прохати дозволити вибрати одного члена державної ради від Приамур'я по закону про вибори до державної думи.

Загряничні телеграми.

ТРИНІДАД. (Колорадо, в Америці). 10 квітня. В шахтах товариства колорадських вугляних і залізних шахт вибух вугляний газ; вбито 22 робітники, здебільшого індії і японці.

ЛАНС, 10 квітня. Скінчалось слідство про останні події. Видано приказ арештувати 30 душ. Привідців же мають арештувати; арештовано поки що тільки учасників.

ПАРІЖ, 10 квітня. Коло 6000 робітників ювелірного діла, (що виробляють речі з золота, срібла то що) постановили застрайкувати. Вони домагаються, щоб працювати 8 годин на день і щоб плата зосталась та сама, що й тепер.

Бібліографія.

"Виноко", чытанка. Зъ 120 малюнками. Уложивъ О. Вилоусенко. Ціна 35 коп. Видання "Благотворительнаго общества изданія общепользыныхъ и дешевыхъ книгъ".

Скільки свіжого, цікавого для дітей матеріалу, дуже гарного з педагогічного погляду, ми тут знаходимо! Автор, видно, досвідний педагог і добре знає, що читанка для школи не повинна з себе уявляти збірника якихось анекдотів, не зв'язаних між собою ніякою ідеєю, ніякою системою. Через те він намітив собі распорядку матеріалу для своєї книжечки такий, щоб зачепити усі найголовніші сторони життя природи та людей, одгукнутися по зміст на усі питання, які захоплюють людину у дитячі літа, і тим закласти гарні, систематичні підвалини за для збудовання у молодій душі широкого гуманного світогляду. Починає з простої безпретенційної казки про козу-дерезу, котра з морального і популярно-наукового боку ніби б то й не уявляє нічого цінного, за те дуже захоплює цікавістю дітей, що так потрібно на перших кроках життя, автор далі вибирає ті теми з життя природи, які найбільше цікавлять дітей навіть тоді, коли вони ще не учаться по книжках, це найперше—про звірів: про вовка, про лисицю, про ведмедя, про малпу. Але не можна дітей затримувати на матеріялі, цікавим тільки через те, що він обговорює щось таємне і далеке для дитини. Навпаки, треба зацікавити молодю людину і простішими завітками природи, показати, що і тут є багато цікавих законів життя, що і тут—може більше, ніж де инше—є що

любити. Через те автор підбирає оповідання про комара, про науку, про жабу, про курчат, про зоокулі і таке инше.

Далі автор уводять свого молодого читача у царство рослин; видно, що він, як ширій українець, дуже кохався у сих завітках природи. Дуже дотепно з педагогічного боку він, протягуючи розмову про рослини, разом з тим виводить уже і людину, але у найближчих зносинах з цим царством природи; для цього він, з приводу таких рослин, як пшениця, ячмінь, дає малюнки хліборобської праці ("У жнива", "Женці", "Косарі") Далі ідуть оповідання з метеорології: "Манарівка краплі", "Сонце та хмары", "Сніжинки" і т. и.

При кінці, гадаючи, що читач уже трохи підготовлений попереднім матеріалом, упорядник книжки підводить свого учня до моральних і,—коли хоче,—філософських питань: тут і вірші С. Руданського "Наука", де батько закликає сина не гнущи спини перед "трутнями", радить їти "у світ на оглядини", та усе сплізати, усія науки; тут і віршове оповідання В. Грінченка "Чий робота важча?", і Коцюбинського "Маненський грішник" і т. и. Потім іде розсичаний відділ про ріднине життя ("Бабуся" Куліша, і досі сниться" та "Сирітка" вірші Шевченка, Народна дума про улову та трюх сина). І як вичець усього огляду життя, упорядник дає дітям приклади високого альтруїзму, самовідданія на користь других ("Харитя" Коцюбинського, оповідання про "Доброго хлопця", що портував на залізничній цілий поїзд людей). Розуміється, тільки після розмов довгий час з учителем, після знаємости з багатьма иними морально розвиваючим тем, дитина може зрозуміти і відчувати такі високі моральні думки, які проведено у цих оповіданнях.

Взагалі упорядник зумів найти в українській писаній літературі і народній поезії відповідні уривки. І справді, матеріял переважно узято з найкращих наших письменників: тут і Шевченко, тут і Куліш, тут і Марко Вовчок, тут і Руданський. Дивуємося тільки трохи, через що так багачко упорядник покористувався з байок Гребінки і нічого не узяв у Глібова.

Взагалі, нам здається, що упорядник міг би більше покористуватись з творів наших славних письменників. Так, наприклад, нічого не узято з Квітки-Основ'яненка, з Нелючі-Левчикова, а у них є такі хороші малюнки рідного побуту і природи.

Правда, підручник складався, видно, за для дітей меншого зросту,—так, маючи на увазі теперішній, земський лад нашої школи,—за для середнього "отдѣлення". Для таких читачів упорядник зібрав усе, що було найкращого. Шкода тільки, що нічого не узято з Франка та Стефаника. По правді признатись, ця хибя підручника, що в нього не увійшло усе гарне з нашої літератури,—навіть шість нас, бо з цього виявляється, що наша література з педагогічного боку не така уже бідна і злогоа постачати матеріялу не на один шкільний підручник і не для самого тільки меншого зросту дітей. Крім того, усе гарне і зрозуміле для дітей, що не увійшло у "Виноко", може з'явитись чудовим матеріалом для так званого "внѣкласного чтенія" дітей (домового читання), велику вагу якого визнають тепер усі найкращі педагоги.

Взагалі, можна тільки подякувати добродієві Влоусенкові за його працю, яку він виконав з ширюю любов'ю до дітей та з глибоким розумінням стану сучасної педагогії. Щира поляка також художником, що надалі книжечці хоті і прогнєвних, але дуже гарних малюнків, та виданничому товариству, що поклало таку невелику ціну новому підручничку для наших дітей.

Олексій Левитський.

Дописи.

С. Прохорівна, золотоніського повіту. Волосні вибори у нас відбулись 12 марта. По закону 11 грудня, всі селяне нашої волости вибрали десятидворців на волосний сход наново. Волосному начальству це було не до вподоби, і воно всяких заходів ужило, щоб на цей сход поприходили старі десятидворці. Дарма, що воно писало офіційні папери старостам; тільки один послухав і вислав старих.

На сход зібралось 1905 душ. Перш усього волосний писарь прочитував всякі циркуляри від начальства про думу, і про те, як виберать виборців. Прочитавши все до клятки, він сказав, щоб вибрати 2 чоловіка. Всі крикнули аж тричі, що такої думи не хочуть, а нехай буде установочна рада та нехай вернуть волости, написані у маніфесті 17 жовтня. Потім накавали писареві прочитати цей маніфест усім, може де-хто ще не чув. З'яклавшись, що всі зрікаються виборів, він зарепетував, що всіх до отвіту потягнуто буде за це, а установочна рада—це значить, щоб не було царя!—пояснив він. Багачко селян почали одказувати, що це брехня. "Треба тільки так зробити, щоб в державі керували справами не чиновники, а люди вибрані од народу на підставі загального (всєобщаго), рівного, безпосереднього (прямого) і таємного виборочного права; от що значить установочна рада!" Притім на цім сході своєю розумною балачкою виділявся один селянин—парубок. Його і другого селянина і гнабрили потім десятидворці до Золотоніші. Усім десятидворцям цей парубок прочитав газету, де писалось як в мѣтербургській губ. селяне одмовились від виборів до думи. У його писарь видер цю газету і одслав кому слід (мабуть земському).

На прикінці всьому волосному начальству з судьями скинули на половину жалування, а сторожам прибавили. Писарь казав, що не мають права вони скидять без земського, а тільки прибавлять. Досі писарь получав 400 карбованців з гаком. Треба додати, що волосні паки зовсім не те роблять, до чого їх приставлено: розпечатують чужі листи та все шукають "крамол", набрѣхують на кра-

ших людей, що ніби то вони бунтують народ, і через них 4 душі уже два місяці сидять у тюрмі.

Багачко у нас таких по волості добродіїв, як писарь Макий та староста бувший Вублик, які мало не первернуть, так шукають тієї "крамолы"...

Наддніпрянець.

Глухівський пов. (чернігів. губ.) Ще не дуже давно поліція оголошувала по повітові друкованими оповістками, що на держання огнестрільної зброї треба мати обов'язково дозвіл, в противному разі треба платити штраф. Усі, хто мав тільки яку зброю, зараз подали заяви і одержали дозвіл без всяких турбот.

Але як же всі здивувались, коли трохи згодом почали наліплювати нові оповістки, в яких уже загадувано, знов таки з погрозою штрафом, щоб хто має зброю, видавав її поліції. Разом з тим на села насунули ватаги озброєних стражників з урядниками та становими і почали робити по дворах труси, дуже пильно вишукуючи скрізь, де тільки можна. Боячись утисків, на які в останні часи така щедра поліція, люди видавали зброю самі. Незабаром цілі вози її повезено до станових квартир.—"Це ж нас одурили,—чухали селяне потилицю,—аби знаття, що зброю одбиратимуть, який би дурень того дозволу домагався,—їй би лише міде знайшлося".

Особливо дуже обурені були таким поліцейським вчинком ті, що мали зброю добру. Здаючи її вони звичайно гарненько її обгортали паперами, аби чим иншим, щоб не попусувалась, мовляв, з надією, що колись таки повертатимуть її. Але це тільки викликало на вустах поліцаїв іроничні усміхи, а очі ніби казали: що з вола впадо—пропало.

Дуже бідкаються селяне, що тепер нема чим захистити себе від злодіїв, надто од конокрадів, яких дуже вже розведлось багато. До того ж поліція, вишукуючи зброю, зовсім не має часу стежити за ними так, як би слід.

— Надійшла справжня весна, але ще не було гарного тепла й дощу. Від сухих вітрів земля засихає і через те дуже мляво впадається зеленню. Сівба вівса скрізь у повіті почалась до свята.

Янів Грім.

Театр, вистави, забавки.

12-го квітня.

Театр городський. Опера: "Царська наречена" муз. Римського-Корсакова.
— Соловцов: Опера: "Гальяк"—муз. Мононоко. Вихід од. Мишугі і Маріо Самарко.
— "Бергоме": Оперетка: "Орфей в пеклі", "Під звуки Шопена" і "Сирені".
Городський музей. Етнографічна вистава; кобзарь М. Кравченко.

Залізничні Поїзди.

Міжово-Західна (Юго-Западна) залізниця.	Одходить		Прибуває	
	№ поїздів	а Київ.	№ поїздів	до Києва.
Курськ I, II, кл. Одеса Варшава	1	9 г. 00 в.	2	9 г. 45 х. р.
Курськ I, II, клас. Брест, Варшава	9	6 г. 55 х. в.	10	1 г. ран.
Почтов. I, II, III кл. Одеса, Брест, Влосток, Граєво	3	9 г. 15 х. р.	4	9 г. веч.
Почтов. I, II, III, Сарна, Ковель, Варшава	3	11 г. 25 х. р.	4	8 г. 25 х. в.

ЛАНЦЮЖКИ

Клавдій Рогинський

у Кліві, Олександрівська ул., ч. 89. Телефон 2095. Ілюстровані преїс-куранти без плати. Г. сер. 7—124

Недостежимої доброті

"Коси Талицьких Селян"

дїстати можна лише в одніюм руськїм складї кіс

Михайла Пасічника у Відні

XVIII/1 Theresiengasse, 32.

Родимці! Браття! Селяне!

Доброту моїх кіс знають вже добре Галицькі Селяне. Спробуйте і Ви їх, а не пожалуйте свого. Вони зроблені з найліпшої стирійської сталі і суть першими що до доброти і витривалости. Я продаю їх ось по яких цінах:

Довгість коси	60	65	70	75	80	85	90	95	100	Центи-метрів	Широ кість коси
Ціна одної коси за повною порукою	67	72	77	82	87	92	97	102	107	копійок	52 мм.
Ціна одної селянської коси	52	57	62	67	72	77	82	87	92	копійок	42 мм.

На сто кіс даю 8 карб. оцету. Хто замовляє 10 кіс нараз, дістає одну даром. Товар вислаю лише за попереднім надісланням грошей. Коли хто хоче дістати товар за послілатою, то прошу попереду надіслати хоч 1/3 належності. На складі маю також клявці, бабки, бруски, бритви та ножні. Адреса: Австрія-Оесстеррейх, Wien XVIII/1, Theresiengasse, № 32, Sensenniederlage, Michael Pasiecznyk.